

Zittingsdocument

B9-0170/2024

11.3.2024

ONTWERPRESOLUTIE

naar aanleiding van een verklaring van de Commissie

ingediend overeenkomstig artikel 132, lid 2, van het Reglement

over de teruggave van het Roemeense nationaal bezit dat Rusland zich illegaal heeft toegeëigend
(2024/2605(RSP))

Cristian Terheş, Anna Fotyga, Kosma Złotowski, Witold Jan Waszczykowski, Anna Zalewska, Jadwiga Wiśniewska, Adam Bielan, Eugen Jurzyca
namens de ECR-Fractie

B9-0170/2024

Resolutie van het Europees Parlement over de teruggave van het Roemeense nationaal bezit dat Rusland zich illegaal heeft toegeëigend (2024/2605(RSP))

Het Europees Parlement,

- gezien de artikelen 6 en 167 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU),
- gezien de preambule en de artikelen 2, 3, 4 en 21 van het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU),
- gezien de preambule en artikel 22 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie,
- gezien het Haags Verdrag van 1954 inzake de bescherming van culturele goederen in geval van een gewapend conflict, het eerste protocol daarbij, zoals van toepassing op bezette gebieden, en het tweede protocol daarbij, betreffende een betere bescherming van cultuurgooederen,
- gezien artikel 8, lid 2, van het Statuut van Rome inzake het Internationaal Strafhof,
- gezien het Verdrag van de Raad van Europa inzake delicten met betrekking tot cultuurgooederen (Verdrag van Nicosia),
- gezien de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens van 10 december 1948,
- gezien de conclusies van de Raad van 21 juni 2021 over de EU-aanpak voor cultureel erfgoed in conflicten en crises,
- gezien de Unesco-Overeenkomst inzake de bescherming van het cultureel en natuurlijk erfgoed van de wereld van 16 november 1972,
- gezien de Verklaring van de Unesco over de opzettelijke vernieling van cultureel erfgoed van 17 oktober 2003,
- gezien het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten van 16 december 1966,
- gezien het verslag uit 2015 met als titel “Cultural Heritage Counts for Europe” (Cultureel Erfgoed telt voor Europa)¹,
- gezien de mededeling van de Commissie van 22 mei 2018 getiteld “Bouwen aan een sterker Europa: de rol van het beleid inzake jongeren, onderwijs en cultuur”

¹ Cultural Heritage Counts for Europe Consortium, [“Cultural Heritage Counts for Europe Final Report”](#), juni 2015.

(COM(2018)0268),

- gezien de mededeling van de Commissie van 22 mei 2018 getiteld “Een nieuwe Europese agenda voor cultuur” (COM(2018)0267),
- gezien de mededeling van de Commissie van 14 november 2017 getiteld “De Europese identiteit versterken via onderwijs en cultuur – Bijdrage van de Europese Commissie aan de bijeenkomst van de leiders in Göteborg op 17 november 2017” (COM(2017)0673),
- gezien de Verklaring van de beginselen van de internationale culturele samenwerking van de Verenigde Naties,
- gezien de Verklaring van Rome van 25 maart 2017, die is goedgekeurd door de leiders van de 27 lidstaten en door de Europese Raad, het Europees Parlement en de Commissie,
- gezien zijn eerdere resolutie van 17 september 2020 over het cultureel herstel van Europa²,
- gezien zijn resolutie van 14 december 2022 over de uitvoering van de nieuwe Europese agenda voor cultuur en de EU-strategie voor internationale culturele betrekkingen³,
- gezien zijn resolutie van 5 juli 2017 over een Europese strategie voor internationale culturele betrekkingen⁴,
- gezien zijn resolutie van 20 januari 2021 over de ontwikkeling van doeltreffend beleid naar aanleiding van het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed⁵,
- gezien zijn resolutie van 17 januari 2019 over grensoverschrijdende vorderingen tot restitutie van in oorlogen en gewapende conflicten buitgemaakte kunstwerken en cultuurgoederen⁶,
- gezien zijn resolutie van 11 december 2018 over de nieuwe Europese agenda voor cultuur⁷,
- gezien de conclusies van de Raad van 22 januari 2018 over de geïntegreerde aanpak van externe conflicten en crises,
- gezien de conclusies van de Raad van 8 juni 2018 over de noodzaak cultureel erfgoed op alle beleidsgebieden van de EU op de voorgrond te plaatsen⁸,
- gezien de mededeling van de Commissie van 13 december 2022 over het actieplan van

² PB C 385 van 22.9.2021, blz. 152.

³ PB C 177 van 17.5.2023, blz. 78.

⁴ PB C 334 van 19.9.2018, blz. 112.

⁵ PB C 456 van 10.11.2021, blz. 24.

⁶ PB C 411 van 27.11.2020, blz. 125.

⁷ PB C 388 van 13.11.2020, blz. 30.

⁸ PB C 196 van 8.6.2018, blz. 20.

de EU tegen de illegale handel in cultuurgooederen (COM(2022)0800),

- gezien de slotverklaring van de wereldconferentie van de Unesco over cultuurbeleid en duurzame ontwikkeling – MONDIACULT 2022,
 - gezien verzoekschrift nr. 1168/2023, ingediend door Mihai Igna (Roemeense nationaliteit), namens de vereniging “Samen brengen we welvaart” (Impreuna aducem bunastare), over het verzoek om de terugkeer van Roemeens nationaal bezit en historische archieven uit Rusland,
 - gezien artikel 132, lid 2, van zijn Reglement,
- A. overwegende dat cultuur, als uitdrukking van menselijkheid, democratie en maatschappelijk engagement, een intrinsieke waarde heeft die van cruciaal belang kan zijn voor de bevordering van duurzame ontwikkeling;
 - B. overwegende dat Europa een gemeenschap van culturen en uniek cultureel erfgoed is die gebaseerd is op gedeelde waarden, een gedeelde geschiedenis en voortdurende integratie;
 - C. overwegende dat cultureel erfgoed een van de hoekstenen van de beschaving vormt, onder meer doordat het een grote symbolische waarde heeft en erfgoed het culturele geheugen van de mensheid vormt, dat mensen verenigt; overwegende dat cultuur en cultureel erfgoed volop mogelijkheden bieden om de waarden van de Europese Unie te bevorderen, haar diverse identiteiten te versterken en bij te dragen aan de verwezenlijking van haar doelen op mondiaal niveau, alsook om een bijdrage te leveren aan het oplossen van mondiale uitdagingen;
 - D. overwegende dat de culturele dimensie van de Europese integratie veruit de minst ontwikkelde dimensie blijft wat de actieve betrokkenheid van de Europese instellingen betreft, of veeleer het gebrek daaraan;
 - E. overwegende dat het plunderen en illegaal vernietigen van cultureel erfgoed een grote bedreiging vormt voor wat Europa uniek maakt, namelijk zijn aloude en gevarieerde culturen en cultureel erfgoed;
 - F. overwegende dat het Roemeense nationaal bezit een verzameling waardevolle culturele, religieuze en historische voorwerpen is, een goudschat van 91,48 ton, die vandaag op meer dan 5 miljard EUR wordt geschat, en koninklijke collecties van juwelen en zeldzame munten, alsook historische archieven; overwegende dat, volgens een overeenkomst tussen Roemenië en het Kremlin, Rusland deze schat in veilige bewaring moest houden totdat de terugkeer ervan naar Roemenië mogelijk was; overwegende dat begin 1918 de nieuwe Sovjetregering alle diplomatieke betrekkingen met Roemenië heeft verbroken en het Roemeense nationaal bezit in beslag heeft genomen, met als gevolg dat delen ervan, waaronder de volledige goudschat, tot op heden illegaal in handen zijn van Rusland;
 - G. overwegende dat voor de bespreking van de teruggave van het Roemeense nationaal bezit een Roemeens-Russische Gemengde Commissie is opgericht, die actief was tussen 2003 en 2019; overwegende dat de Roemeense afgevaardigden tijdens de vergaderingen

van de Gemengde Commissie bewijsmateriaal hebben overgelegd met betrekking tot het Roemeense nationaal bezit in Moskou, met inbegrip van de originele documenten betreffende de overdracht van de goudschat aan Rusland, die door de Nationale Bank van Roemenië waren bewaard⁹, op voorwaarde dat dit bezit aan het einde van het conflict zou worden teruggegeven; overwegende dat dit bewijs niet werd betwist door Rusland, dat zijn plicht heeft erkend om de schat terug te geven;

- H. overwegende dat het Roemeense nationaal bezit een enorme historische en culturele waarde heeft voor de Roemeense bevolking, die om teruggave ervan verzoekt, met het oog op gerechtigheid en historische reparatie na de illegale inbeslagname van de schat en de ontzegging aan het Roemeense volk van de toegang tot hun rechtmatig erfgoed;
- I. overwegende dat er ook geplunderd is in andere Europese landen en dat de plunderingen zowel zijn uitgevoerd door nazi-Duitsland als door de Sovjetunie; overwegende dat in Polen in de Tweede Wereldoorlog naar schatting meer dan 516 000 kunstwerken zijn gestolen of beschadigd als gevolg van de systematische plunderingen door het leger van nazi-Duitsland en het Rode Leger van de Sovjetunie, onder meer door gespecialiseerde trofeeënbrigades; overwegende dat Polen bij de Russische autoriteiten ongeveer 20 verzoeken heeft ingediend tot teruggave van duizenden tijdens de Tweede Wereldoorlog gestolen voorwerpen; overwegende dat de verzoeken tot teruggave die Polen in september 2022 tot Rusland heeft gericht, een formeel verzoek omvatten tot teruggave van zeven schilderijen die de Sovjettroepen hebben gestolen uit musea en paleizen en waarvan nu ontdekt is dat zij zich bevinden in het Nationaal Poesjkinmuseum voor beeldende kunsten in Moskou;
- J. overwegende dat de teruggave van cultureel erfgoed dat op onrechtmatige wijze uit het land van herkomst is verwijderd, van cruciaal belang is voor het behoud en de waardering van de culturele diversiteit en voor de bescherming van de universele waarde van cultureel erfgoed;
- K. overwegende dat het optreden van Rusland met betrekking tot het Roemeense nationaal bezit geen geïsoleerd geval is; overwegende dat tal van Europese landen, zoals Polen, Oekraïne en Letland, in de loop der eeuwen te maken hebben gehad met soortgelijke onrechtmatige acties van Rusland;
- L. overwegende dat de strijd tegen het Russische imperialisme en de Russische agressie inspanningen moet omvatten voor de teruggave en bescherming van het Europees cultureel erfgoed, met inbegrip van het Roemeense nationaal bezit;
- M. overwegende dat Rusland een patroon van agressie vertoont, waarbij het niet alleen zijn territoriale invloed wil vergroten, maar ook de vernietiging nastreeft van onze gemeenschappelijke Europese identiteit, onze waarden en ons Europees erfgoed;
- N. overwegende dat in artikel 167, lid 1, van het VWEU wordt bepaald: “De Unie draagt bij tot de ontplooiing van de culturen van de lidstaten onder eerbiediging van de nationale en regionale verscheidenheid van die culturen, maar tegelijk ook de nadruk liggend op het gemeenschappelijk cultureel erfgoed”; overwegende dat hierin ook

⁹ Nationale Bank van Roemenië, [“One century of the unfinished history of the NBR’s Treasure in Moscow”](#), geraadpleegd op 11 maart 2024.

wordt gespecificeerd dat de Unie dit kan doen door “de samenwerking tussen de lidstaten aan te moedigen” en zo nodig door “hun activiteiten op [specifieke] gebieden te ondersteunen en aan te vullen”; overwegende dat deze gebieden “verbetering van de kennis en verbreiding van de cultuur en de geschiedenis van de Europese volkeren” en “instandhouding en bescherming van het cultureel erfgoed van Europees belang” omvatten;

- O. overwegende dat de EU, als internationale organisatie met rechtspersoonlijkheid overeenkomstig het internationaal recht (artikel 47 van het VEU), betrekkingen kan onderhouden met andere organisaties en dat zij in het bijzonder belang moet hechten aan samenwerking met de VN en de gespecialiseerde organen daarvan en aan het sluiten van internationale overeenkomsten;
- P. overwegende dat in artikel 167, lid 4, van het VWEU wordt toegevoegd dat de EU “bij haar optreden uit hoofde van andere bepalingen van de Verdragen rekening [houdt] met de culturele aspecten”;
- Q. overwegende dat de leiders van de EU in de Verklaring van Rome van 25 maart 2017 ook hebben toegezegd te werken aan “een Unie die ons culturele erfgoed bewaart en culturele diversiteit bevordert”;
- R. overwegende dat de Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa in 2012 resolutie 1896 heeft aangenomen over het nakomen door de Russische Federatie van haar verplichtingen en toezeggingen, waarin de Russische Federatie wordt verzocht zich te blijven inspannen om de openstaande kwesties inzake de teruggave van culturele en andere eigendommen snel op te lossen door middel van rechtstreekse onderhandelingen met de betrokken landen;
- S. overwegende dat in de VN-Verklaring van de beginselen van de internationale culturele samenwerking wordt gesteld dat cultureel erfgoed deel uitmaakt van het gemeenschappelijk erfgoed van de mensheid en moet worden teruggegeven aan de rechtmatige eigenaars als het zonder hun toestemming is verwijderd,
- T. overwegende dat de vernietiging en plundering van cultureel erfgoed in gewapende conflicten ernstige aanvallen op de menselijke waardigheid en de mensenrechten vormen;
- U. overwegende dat de studie die in opdracht van de Commissie cultuur en onderwijs van het Europees Parlement is uitgevoerd in 2022¹⁰, na de Russische inval in Oekraïne, een nieuw perspectief biedt op cultureel erfgoed, dat ook moet worden beschouwd als een kwestie die onlosmakelijk verbonden is met de mensenrechten; overwegende dat dit perspectief juridische gevolgen heeft voor de EU;
- V. overwegende dat de bescherming van cultureel erfgoed ook als mensenrechtenkwestie is erkend door de Algemene Vergadering van de VN¹¹, en dat de menselijke dimensie

¹⁰ Studie getiteld “Protecting cultural heritage from armed conflicts in Ukraine and beyond”, Europees Parlement, directoraat-generaal Intern Beleid, beleidsondersteunende afdeling B – Structuur- en Cohesiebeleid, 21 maart 2023.

¹¹ Resolutie 52/145 van de Algemene Vergadering van de VN van 6 maart 1998, getiteld “Situation of human rights in Afghanistan”.

van cultureel erfgoed volledig is onderschreven in de VN-Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling;

- W. overwegende dat in het verslag van de Europese Dienst voor extern optreden (EDEO) van 2022 over de vooruitgang bij de tenuitvoerlegging van het concept inzake cultureel erfgoed in conflicten en crises wordt gewezen op de krachtige ondersteuning door de EU van de bescherming van cultureel erfgoed in conflicten en crises, met inbegrip van de oorlog in Oekraïne, door middel van diverse instrumenten¹²;
- X. overwegende dat de Commissie verzoekschriften nog niet lang geleden verzoekschrift nr. 1168/2023 heeft besproken, waarin wordt verzocht om teruggave van het Roemeense nationaal bezit en de historische archieven door Rusland, waardoor deze kwestie onder de aandacht van de EU is gebracht;
1. spreekt zijn grote bezorgdheid uit over de status van het Roemeense nationaal bezit, een collectie culturele, religieuze en historische Europese erfgoedobjecten van onschatbare waarde, en betreurt ten zeerste dat dit bezit al langer dan een eeuw op illegale wijze in handen is van Rusland;
 2. dringt er bij Rusland op aan het Roemeense nationaal bezit onmiddellijk en onvoorwaardelijk terug te geven aan Roemenië en het Roemeense volk, en de boetes te betalen en de opgebouwde intrest over te dragen voor de periode waarin het Roemeense volk beroofd was van het genot van zijn rechtmatige eigendom;
 3. neemt kennis van de inspanningen van de Roemeense regering en de Roemeense nationale bank om de teruggave van het Roemeense nationaal bezit te verkrijgen langs diplomatieke weg en in het kader van internationale samenwerking;
 4. herinnert eraan dat cultureel erfgoed een wezenlijk deel uitmaakt van de identiteit van een natie; veroordeelt daarom de illegale verwijdering van en handel in cultuurgoederen;
 5. dringt er bij Rusland op aan de kunstwerken en schatten die het van Polen heeft gestolen terug te geven, met inbegrip van degene die gestolen zijn tijdens de Russische bezetting van het land en degene die eerst in beslag zijn genomen door de Duitse troepen en vervolgens zijn afgepakt door de Sovjetunie; verzoekt de internationale gemeenschap de 20 verzoeken van Polen aan Rusland tot teruggave van duizenden voorwerpen te steunen;
 6. herinnert Rusland eraan dat de plundering van culturele goederen wettelijk noch ethisch verjaart; verzoekt de Commissie bij haar aanpak van geroofde kunstvoorwerpen uit te gaan van de idee dat wat gestolen is, altijd een gestolen goed blijft;
 7. is ingenomen met de inspanningen van bepaalde lidstaten om culturele werken en voorwerpen als onderdeel van hun strategie voor buitenlands beleid naar de plaats van herkomst terug te brengen teneinde het wederzijds begrip van elkaars cultureel erfgoed te bevorderen en de ontwikkeling van een zelfstandig cultuurbeleid in derde landen te

¹² EDEO, "[Concept on Cultural heritage in conflicts and crises – A component for peace and security in European Union's external action](#)", 19 april 2021.

ondersteunen; verzoekt de Commissie en de EDEO deze lidstaten actief te ondersteunen bij hun onderhandelingsprocessen met derde landen, met behulp van een holistische benadering, en tevens actief ondersteuning te verlenen voor de inspanningen van alle lidstaten ten behoeve van de bescherming en het herstel van hun cultureel en historisch erfgoed, in overeenstemming met de verklaring van MONDIACULT 2022;

8. verzoekt de Commissie, de Raad, de EDEO en de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid de Roemeense autoriteiten proactieve bijstand en steun te verlenen bij hun inspanningen om de teruggave van het nationaal bezit te waarborgen; merkt op dat om recht te doen aan het Roemeense volk, deze inspanningen ook maatregelen moeten omvatten waarbij aan Rusland geldboetes worden opgelegd en bij Rusland de opgebouwde intrest wordt geïnd;
9. verzoekt de Commissie en de Raad culturele overwegingen en de teruggave van nationaal erfgoed op te nemen in het externe optreden van de EU, met name in hun activiteiten met betrekking tot Rusland;
10. verzoekt de EU betrekkingen te onderhouden met andere internationale organisaties en in het bijzonder belang te hechten aan samenwerking met de VN en de gespecialiseerde organen daarvan, met name de Unesco, om de inspanningen van de lidstaten te ondersteunen om geroofde kunst en nationaal bezit op te sporen en terug te krijgen;
11. verzoekt de Unesco en andere relevante organisaties te helpen om de teruggave te waarborgen van culturele goederen die tijdens de Eerste en de Tweede Wereldoorlog geroofd zijn en die nog niet zijn teruggegeven;
12. verzoekt de Commissie een strategie te presenteren voor de teruggave van de archieven en het nationaal bezit van Roemenië, die nog steeds op illegale wijze in handen zijn van Rusland;
13. verzoekt de EU-instellingen maatregelen te nemen om cultureel erfgoed te beschermen en in stand te houden en de illegale handel in en vernietiging van cultureel erfgoed te bestrijden;
14. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad, de Commissie en de Europese Dienst voor extern optreden.